

tem sibi subditam omni adhibita opera ad Judaismum & circumcissionem attrahere studebat, & resistentes Christianos ferro, & igni, dirisque suppliciis insectabatur: adeo ut ejus regionis (quæ est intra felicem Arabiam) urbes & oppida, Christianorum sanguine redundarent, & fidelium omnis sexus, & ætatis, quos exercebat, clamoribus personarent. Hisce in angustiis suscitavit DEUS Regem piissimum Elesbaam, qui zelo sancto incitatus, immanis persecutionis extinguendæ bellum Tyranno terra marique intulit, ejusque fudit exercitus, atque urbes occupavit. Ipsum denique Dunaam ejusque primores persecutionis conscios gladio subiecit. Et postquam Christianum, & optimum Principem regioni præfecit, Ecclesiisque pristinum decorem & cultum restituit; rebus denique cunctis sollicitè compositis diadema suum in gratiarum actionem DEO consecravit, atque in Ecclesiam Jerusalem transiit. Ipse vero, abdicato proprio regno, monasticam vitam cilicio indutus jejunii & orationibus intentus, intra domunculam abditus, ab omni hominum consortio sejunctus, sanctissimam vitam felicissimo exitu conclusit.

24. Sexto isto Sæculo suscitavit DEUS insigni sanctitate præditos viros, Ordinis Monachorum instauratores ac patres, Sabbam in Oriente, qui sub Anastasio Imperatore floruit, cujus etiam impietati obstitit: & Benedictum in Occidente, qui paullo post Justino, & Justiniano imperantibus, monasticum institutum mirifice restituit, & propagavit, cujus vitam & miracula Sanctus Papa Gregorius Magnus lib. 2. Dialogorum descripsit. Hic sanctissimus Pontifex ornamento insigni fuit tum huic sexto Sæculo definenti, tum septimo ineunti. Hic itaque re & cognomine Magnus, immo maximus, pro Pelagio secundo Pontifice apocripharij officio Constantinopoli apud Tiberium Cæsarem maxima cum laude perfunctus fuit. Ibidemque convicto Eutychio urbis regis Patriarcha, qui corporum resurrectionem tractabilem pernegabat, eoque ad saniores & orthodoxam sententiam retracto, optime de Ecclesia commeritus est. Ibidemque cum Leandro Hispanensi Episcopo, qui eo Legatus pro Hermenegildo Principe, & pro Catholicis Hispaniæ advenerat, amicitia sanctissima contracta, demum mortuo ex pestilentia Pelagio Pontifice, successor illi electus, inter alia præclarissime gesta, Britannos Insulares ad fidem convertit, misso illuc Augustino, aliisque sanctis Monachis, anno Chr. 596.

25. Jam inde ante annos quadraginta, quam hæc acciderent, Britannicæ Insulæ partes Boreales, quas Picti infederant, sanctus Columbanus ex vicina Hibernia profectus, verbis & operibus potens, ab idolorum cultu ad Christianam religionem perduxerat, ex anno 565. Qui vero Australi Angliæ partem olim occupant Anglo-Saxones, adnitente Magno Gregorio, Christianam fidem perceperunt.

26. In Gallia Episcopi duo, Sagittarius Ebrodenensis & Salonius Vapingensis, referent Gregorio Turonensi lib. hist. 4. cap. 20. multorum scelus, homicidii, adulterii, aliorumque convicti rei, in Concilio Lugdunensi dejecti Episcopatu fuere. Ceterum ad Joannem III. Romanum Pontificem appellatione interjecta, pollicitaque morum emendatione, illius decreto restituti sunt, nec ideo tamen respuerunt: quinimmo ad pristina relapsi flagitia, addito etiam crimine majestatis, & patrie prodicionis, in Synodo Cabilonensi Regis Guntramni jussu convocata, omni Ecclesiastico gradu exuti, inque laicorum ordinem redacti, retrufi sunt in perpetuam custodiam.

27. Permultorum Scriptorum ingenii gloriaque Sæculum istud effloruit. Hos inter tum doctrina, tum sanctitate vitæ Fulgentius effulget Carthagine ortus Ruspensis Episcopus. Ennodius etiam Diaconus, & postmodum Ticinensis Præsul, qui Apologeticum pro quarta Synodo Romana edidit, probatum & laudatum deinde in quinta Romana Synodo, cui præfedit Papa Symmachus. Petrus Diaconus librum scripsit de Incarnatione & gratia Christi ad sanctum Fulgentium, & alios Africæ Episcopos. Ferrandus Diaconus Carthaginensis iidem temporibus elucubravit paraneticum ad Regnum Comitum, & epistolas aliquot, breve insuper compendium factorum Canonum. Marcellinus Comes in lucem emisit Chronicum historicum, quod profectus est ad nonum Justiniani annum, qui est Christi 535. Eamque historiam admodum laudat Cassiodorus lib. de Divinis lectionibus cap. 17. Joannes Maxentius monachus, & ut creditur Presbyter Antiochenus, scripsit contra Hormisdæ Pontificis epistolam ad Possessorum Episcopum Africanum, negans illam esse Hormisdæ, ne videretur Summo Potifici adversari, cum revera negari non possit esse Hormisdæ illius auctorem. Illo quidem scripto Maxentius hoc nomine laudem meretur, quia Faustum & Pelagianum egregie refellit ex Augustini libris. Boetius Severinus vir clarissimus, ex Torquato-

rum nobilissima prosapia Senator & Consularis, per multa de rebus Philosophicis & Theologicis volumina condidit præcipuè & sublimis eruditionis. Vixit sub Theodorico Italiae rege, a quo morte immerita damnatus est. Dionysius cognomine Exiguus, natione Scythæ, meritis doctrinæ atque pietatis vere magnus, temporibus quoque Regis Theodorici floruit, Cyclum Paschalem anno 527. contexit, quo rejecta dinumeratione profana annorum Diocletiani, annos censere cepit ab Incarnatione Domini JESU Christi. Scripsit etiam factorum Canonum collectionem ex Conciliis Ecclesiæ, quorum quæ Græca erant, Latina sua translatione illustravit; quem postea imitati sunt Isidorus, Martinus Bracarenensis, Cresconius, aliique Canonum compilatores. Victor Africanus Episcopus librum egregium concinnavit de rationibus fidei Catholicæ, ad Hunnericum Vandalorum Regem, circa annum 530. Aurelius Cassiodorus Senator Regi Theodorico ab epistolis fuit, quo tempore scripsit epistolares libros duodecim, Chronicon etiam breve a mundi exordio ad sua tempora, librosque duodecim de Gothorum gestis, quos in epitomen Jornandes contraxit. Qui inde Cassiodorus factus deinde Monachus, duos composuit libros de Institutionibus divinarum Lectionum, & in Psalterium, & Cantica Canticorum commentarios. Historiam præterea tripartitam ex libris Socratis, Theodoriti, & Sozomeni per Epiphanium Scholasticum & Græco in Latinum conversis. Primatus Episcopus Africanus Constantinopoli fuit, cum quinta sibi Synodus œcumenica celebraretur, ut ex secunda ejusdem Synodi collatione liquet, hic in epistolas Sancti Pauli, & in Apocalypsim commentaria conscripsit. Martinus primum Dumienfis Monasterii Abbas, deinde Ecclesiæ Bracarensis Episcopus, præfedit Concilio Bracarensi, quod habitum est æra 610. id est anno Domini 572. Canonum collectionem compilavit ex Græcis Synodis, cujus scriptiois meminit Isidorus in Cathalogo Scriptorum Ecclesiasticorum cap. 22. & libro de viris illustribus cap. 35. Gratianus frequenter illum allegat per errorem sub nomine Martini Pape. Joannes Climacus eximie devotionis Monachus, auctor fuit libri Scælæ tringinta graduum, quibus ad perfectam vitam ascenditur, unde illi Climacis nomen inditum. Hunc nonnulli referunt ad annum 340. quod improbabile est, tum quia nec ipse, nec ullus veterum hoc insinuat, tum quia in eodem libro meminit nominis sancti Abbatis Sabbæ, qui sub Imperio Justiniani floruit, & obiit. Citatur Climacus a Dorotheo Archimandrita, qui sermones vigintiquatuor edidit, vixitque ad annum Domini 560. Venantius Fortunatus Episcopus Pictaviensis, floruit doctrina & sanctimonia tempore Justinii junioris, Sancti Hilarii vitam Episcopi Pictaviensis scripsit, & Hymnos, quos inter celebres in Ecclesia sunt, *Vexilla Regis*; & *Pange lingua*, de sancta Cruce. Gregorius Turonensis Episcopus istud quoque Sæculum illustravit, tum scriptis, tum eximii virtutum meritis. Ejus Opera sunt libri decem de historia Francorum, unus de gloria Martyrum, duo de gloria Confessorum; unus de miraculis sancti Juliani, & quatuor de miraculis sancti Martini: diemque obiit extremum anno 596. Summo Ecclesiæ ornamento fuit Gregorius Pontifex vere Magnus, sacre doctrinæ splendidissimum jubar, atque virtutum omnium absolutissimum exemplar, cujus librorum superfluum est indicem texere, cum sint Sole ipso clariores. Vitam sanctissimam produxit ad annum 604. quo ad præmia cælestia evolavit.

CONCILIUM AURELIANENSE I. Anni 511.

1. Quæ ad Ligerim anmem sita civitas vocatur a Julio Cæsare aliisque præcis Scriptoribus *Genabum*, nomen postea sumpsit *Aureliani*. Ex quo autem Francorum Rex Clodoveus abdicato inanium deorum cultu per Remigium Episcopum facto fonte ablutus, victoriam subinde illustrem de Alarico Visigothorum Rege, quem in acie suapte manu peremit, reportavit: nihil prius aut antiquius animo habuit, quam ut sacram a se susceptam religionem propagaret, disciplinamque Ecclesiæ per Episcoporum comitia instauraret. Hoc sine convenere triginta Episcopi apud Aurelianum, Symmacho clavum regente universalis Ecclesiæ, anno a Christo 511. quamvis Baronius ad annum præcedentem id referat, atque etiam ante Volcadensem cum Alarico confidit. Ita tamen nota adhuc in incerto est temporis, neque

neque enim quidquam est, quod de alterutra opinione convineat; si enim Baronio fidem habemus, epistola Clodovæi Concilio præfixa ad ipsum Concilium scripta est, ideoque ab ipso Concilio assignatur anno 507. ante Volcadensem victoriam: Si vero Sirmondo credimus, victoria illa quadriennio Concilium præcessit, nec illa Clodovæi ad Episcopos directæ epistola, quæ olim Concilio quasi ad ipsum legaturn præfigi solebat, quidquam habet cum Concilio commune, quamvis Episcoporum responso Concilii jam in initio mentionem habeat. Sirmondus vero majorem fidem habet primæ Concilii subscriptioni Cypriani Burdigalensis Ecclesiæ Metropolitanæ, quæ in quibusdam vetustis exemplaribus tempus exprimit VI. Idus Julias; Felice vero clarissimo Consule. Ille vero Consulatus posterior est anni fere quatuor illa Volcadensi de Alarico victoria, inciditque in annum Chr. 511. Huic interfuisse Concilio Remigius Rheimensis, tamen non legatur subscriptus; Gildardus Rothomagensis, Lupus Sueslionensis, Melanius Redonensis, Quintianus Rutenensis, Theodorus Antiodorensis, sanctitate celebres Episcopi, quos omnes cultu publico universa veneratur Ecclesia.

2. Can. I. De homicidiis, adulteris, & foribus, si ad Ecclesiam confugerint, id constitutum observandum, quod Ecclesiasticis canones decreverunt. Et lex Romana constituit, ut ab Ecclesia arrius vel domo Episcopi eos abstrahi omnino non liceat: sed nec aliter consignari nisi ad Evangelia, datis Sacramentis, de more, ac debilitate, & omni panarium genere sint securi: ita ut ei, cui reus fuerit criminofus, de satisfactione conveniat. Quod si sacramenta sua quis convulsus fuerit violasse, reus perjurii non solum a communione Ecclesiæ, vel omnium Clericorum, verum etiam & a Catholicorum convivio separatur. Quod si is cui reus est, noluerit sibi intentione faciente componi, & ipse reus de Ecclesia actus timore discesserit; ab Ecclesiæ Clericis non quaratur, c. id constitutum 17. qu. 4.

Quamvis Ecclesiarum immunitas pro eis aut servis ad eas confugientibus fuerit olim ubique gentium religiose servata, accuratior tamen studio videtur antiquitas a Francis observata. Omittit hic Gallicanos canones Concilii Arausicani primi can. 5. & Aurelianensis quarti can. 21. et alios. Carolus etiam Magnus his adscriptur lib. 5. Capitularium, c. 90. *Reum*, (inquit) ad Ecclesiam confugientem nemo abstrahere audeat, neque inde damnare ad mortem, vel ad penam, ut honor Dei, & Sanctorum ejus conservetur, sed reos Ecclesiarum pacem & vitam ac membra ejus obtinere studeant: tamen legitime componat quod inique fecit. Habetur c. reum ad Ecclesiam, 17. qu. 4. Augustinus epist. 187. ad Bonifacium, hunc ipsam qui erat Africæ præfectus, acriter coarguit, quod reum criminis de Ecclesia rapuisset, mandatque ut illum indemnem ad Ecclesiam remittat, & donec id egerit, & præstitum poenitentiam tempus expleverit, eundem Ecclesiæ & fidelium communione arceat. Plura vide superius observata ad Arausicanum can. 5.

3. Can. IV. De ordinationibus Clericorum id observandum esse decernimus, ut nullus secularium ad clericatus officium præsumatur; nisi aut cum Regis iussione, aut cum iudicis voluntate.

Similis est sanctio lib. 8. Capitularium Caroli Magni c. 120. *De Curialibus* (ait) hominibus, qui ad servitium Dei tradere se volunt, ut prius hoc non faciant quam licentiam a nobis postulent: hoc ideo quia audivimus aliquos ex illis non tam causa devotionis hoc fecisse, quam pro exercitii seu alia functione regali fugienda: quosdam vero cupiditatis causa, ab his, qui res illorum concupiscunt, circumventos audivimus, & ideo hoc fieri prohibemus. Cum lege vetuisset Mauritius Cæsar, eos qui publicis ministeriis fungebantur, seu curiales, ad Ordines Ecclesiasticos recipi, & milites non exactoratos intra Monasteria admitti nondum expletis stipendiis: priorem quidem legis partem approbavit; posteriori vero fortiter obstitit sanctus Pontifex Gregorius lib. 2. epist. 62. ad Mauritium Augustum.

4. Can. V. De oblationibus, & agris, quos Dominus noster Rex Ecclesiis suo munere conferre dignatus est, vel adhuc non habentibus Deo inspirante consideret, ipsorum agrorum vel clericorum immunitate concessa: id esse justissimum deservimus, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis Sacerdotum pauperum, & redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, impendatur: & Clerici in adiutorium Ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis Sacerdotum ad hanc curam minus sollicitus ac devotus extiterit, publice

a comprovincialibus Episcopis confundatur. Quod si nec sub tali confusione correxerit, donec emendet errorem, communionem fratrum habeatur indignus.

5. Can. VII. Abbatibus, Presbyteris, omnique Clero, vel in religionis professione viventibus, sine discussione, vel commendatione Episcoporum pro petendis beneficiis ad domnos (alias Principem) venire non liceat. Quod si quisquam presumpserit, tamdiu loci sui honore & Communionem privetur, donec per poenitentiam plenam ejus satisfactionem Sacerdos accipiat.

Canon Sardicenis 8. ne ipsis quidem Episcopis longius peregrinati, vel in aulam proficisci permittit absque dimissiois Metropolitanæ sui, vel Synodi Provincialis. Zosimus Pontifex in Epist. ad Episcopos Galliarum injungit cunctis Episcopis Romanæ ex Gallia profecturis, ut formatas ab Arelateni Episcopo accipiant. Concilium pariter Carthaginense tertium can. 28. prohibet Africanis Episcopis trans mare proficisci, nisi consulo primæ sedis Episcopo suæ cujusque Provinciae, & supra ab ipso formata. Chalcedonensis can. 23. Clericos simul & Monachos percellit, qui non obtenta proprii Episcopi venia ad regiam urbem accedunt, & in ea commorantur, eosque abigi per Defensorem Constantinopolitanæ Ecclesiæ jubet, atque ad proprium Episcopum redire compellit. Canon etiam Apostolorum 32. prohibet quemquam sine Episcopum, sine Presbyterum, sine Diaconum, sine commendatitiis litteris quocumque pergant, suscipi. Quæ iteratur prohibitio per Laodicenæ Synodi can. 41. Quinetiam Clemens Papa & Martyr lib. 2. const. Apost. hoc idem extendit etiam ad laicos cap. 258. Agathense pariter Concilium ita sciscit can. 51. Presbytero, aut Diacono, aut Clerico sine Antistitis sui litteris ambulanti communionem nullus impendat. Concilium Chalcedonense can. 20. Si quis (ait) Episcopus post hanc definitionem susceperit Clericum ad alium Episcopum pertinentem, placuit, & susceptum, & suscipientem communionem privari, donec is, qui migraverat Clericus, ad propriam fuerit regressus Ecclesiam. Postremo ut alios præteream intermedios canones, Concil. Trid. sess. 23. c. 16. ita sancit. Nullus Clericus peregrinus sine commendatitiis Ordinarii sui litteris ab ullo Episcopo ad Divina celebranda & Sacramenta administranda admittatur. Hæc litteræ vocantur pariter testimoniales. Saluberrimum hoc institutum confirmat Nicænum I. Concilium can. 15.

6. Remoram aliquam posset injicere, quod hic idem statuit can. 7. ut Clericus qui sine commendatitiis alio commigravit, poenitentiam addicatur, eaque completa, pristinum recuperet gradum & officium; id enim innumeris canonibus contraire videtur, quibus Clerici, & a poenitentia excluduntur, & qui laici poenitentiam aliquando peregerint, a Clero in perpetuum arceantur. Ceterum pro diversarum Ecclesiarum consuetudine diversus fuit usus & observatio. Multis enim locis, poenitentia faciendæ ac obeundæ causâ discernebantur, ut si ob gravia crimina inflictæ fuissent poenitentia, aut si in his peragendis poenitens grave crimen fuisset publice confessus, five sua, five aliena voce, ejusmodi poenitentia perpetuam pareret immunitatem, ac indispensabilem irregularitatem: hujusmodi censentur idololatria, aut gravis impietas, adulterium, furtum notabile, falsi crimen, sacrilegium: si vero ob levius delictum fuerat quis publica functus poenitentia, qualis est illa sine testimonialibus proprii Antistitis circumvagatio, aut si grave crimen poenitens non innotuisset, ejusmodi poenitentia in aliquibus Ecclesiis nihil obstat clericatui, sed ejus duntaxat honorem, & ministerium ad tempus suspendebat; cujus rei exemplo sit ista Aurelianensis canon. Itemque Arausicensis I. Concilii supra suo loco citatus can. 4. Poenitentiam desiderantibus etiam clericis non negandam. Concilii quoque Toletani quarti can. 4. hoc ipsum constituitur: Hi qui in discrimine constituti poenitentiam accipiunt, nulla manifesta scelera confitentur, sed tantum se peccatores esse profitentur, hujusmodi si revaluerint, possunt etiam pro morum probitate ad gradus Ecclesiasticos pervenire. Qui vero ita poenitentiam accipiunt, ut aliquod mortale peccatum se perpetrasse publice fateantur, ad Clerum pervenire nullatenus poterunt. Hunc ipsum canonem commemorat & instaurat Concilium Toletanum decimumtertium, ann. Chr. celebratum 683. statuens can. 10. Erater noster Gaudentius Valerianensis sedis Episcopus, insinans quod per manus impositionem subactus fuisset poenitentia legibus: sed utrum accepta poenitentia liceret sibi precepta sui Ordinis contrahere mysteria, vel Missarum soluta explere officia? Per Synodalia rogavit certificari responsa. Tunc sanctis in unum hujusmodi canonicis instrumentis, hoc sancta Synodus definit: Ut reconciliatione præmissa, soliti Ordinis retentæ officia. Si enim regule præcedentium Patrum eos, qui poenitentiam in discrimine mortis accipiunt, & nulla